

& assignant genus generalissimum & subalterna, & specialissima & individua ut infra.

Prædicamentum passionis est ordinatio plurium terminorum vniuocorum & vniuersalium significatiuum passionis secundum sub & supra, illi autem termini significati passionis, per quos conuenienter respondeatur ad interrogacionem factam per a quo. Quæstioniū enī huius pdicamenti est ly a quo vt a quo homo generat, a quo illuminatur aer, &c.

Sic autem assignant ordinacionem huius prædicamenti, Passio, s. sexto modo sumptu est generalissimum, sub quo sunt sex genera subalterna, s. generari, corrumphi, augeri, minui, alternari, fm locum moueri: quorum diffinitiones manifestabuntur tibi in postprædicamentis in cap de motu. Primi, & secundi generis specialissima sunt, hominem generari, equum corrumphi, individua autem sunt hunc hominem generari, hunc equum corrumphi tertii generis & quarti specialissima sunt augeri in longum, minui in latum. individua sunt, hoc augeri in longū, hoc minui in latum.

Quinti generis specialissima sunt calefieri & infrigidi, individua sunt hoc calefieri, hoc infrigidi. Sexti generis specialissima sunt, moueri sursum, moueri deorsum. in dividua sunt, hoc moueri sursum, hoc moueri deorsum. Hæc de prædicamento passionis dicta sunt.

C A P. VIII. De predicamento quando.

In cap. octavo agendum est de predicamento quando. De quo tria agenda sunt, primò vt scias in quo sensu est pdicamentum declarandum est quod modis sumit, secundò diffinendum est in illo sensu in quo est pdicamentum, tertio assignandum sunt eius proprietates & communitates.

Quando ad primū aduertere, qd quando confunxit summi tribus modis, primò relativa, vt Sortes comedit, quādīsumitur. Plato legit, illo tempore Sortes comedit, in quo Plato legit, secundo interrogative, vt si interrogat quis, Quādī Plato natus est? & respondeat heri, tertio indistincte, & tūc quando importat esse in tempore, id est mensurari aliqua differentia temporis, vt fuisse in tempore præterito, esse in tempore præsenti, fore in tempore futuro, ita quid quando aequipollent denominari in re temporalē ab aliqua differentia temporis mensurativa rei, & esse eius non absoluē, sed vt est sub motu, vt tibi declarabitur in quarto Physicorum, & in hoc tertio sensu est pdicamentum, in primo autē, & secundo sensu potius sunt species huius pdicamenti, quādī ipsum genus generalissimum, vt declarabitur tibi infra.

Quando ad secundū aduertere, qd in tertio sensu, qd existens pdicamentum, sic diffinatur. Quando est qd ex adiacentia temporis in re temporali derelinquitur, Pro cuius notitia aduertere, quid sicut ex applicatione vlna mensuratur quantitas panni, sic ex applicatione epis mensuratur duratio rei temporalis: ex eo autem quod vlna vt mensura applicatur panno, consurgit respectus conformitatis inter vlnā, & pannum, qm̄ quanta est vlna semel vel torties replicata, tantus est pannus, eodem modo ex eo quod tempus applicatur rei temporali, & cognoscitur eius duratio, consurgit quidam respectus inter tempus, & rem temporalem, qui est respectus mensurae, & mensurati: qui respectus importat per quando. Quod idem est qd esse in tempore putat esse hodie, fuisse heri, fore cras. Sic ergo intelligēda et diffinitio, Qd est respectus, qui ex adiacentia, i.e. ex applicatione temporis ad rem temporalē, sicut mensura ad mensuratum, derelinquitur in re temporali.

Prima et secunda attribuuntur ipsi quādo, & vna proprietas. Prima communitas est quid quando nihil est contrarium. Secunda quid quando non fulciri magis & minus: ratio est, quoniam quādo fundatur in tempore, tempus autem neq; intendit, neque remittit, licet magis & minus extēdat, neq; tempori est aliquid contrarium, cum sit quantitas, quantitatē autē, vt docimus in pdicamento quantitatis, neque est aliquid verē & perfectē contrarium, neque intendit & remittit, licet magis & minus extendat pro quanto vna quantitas est maior altera. Proprium autem quando est quid est in omni eo, quod incipit esse in tempore: & ratio huius est, quia respectus mensura est in omni eo, quod per mensuram mensuratur, sed quando est respectus mensurae inter tempus & rem temporalem, ergo est in omni eo, quod incipit esse in tempore, i.e. mensurat tempore sive fm totum finitum secundum partes. Quod dico propter cūlum, cuius motus si esset æternus, non mensuraretur tempore secundum

totū; quia non haberet principium & finem in tempore. Mensuratur tamen secundum omnes partes quoniam quilibet circulatio fit in tpe finito, in vigintiquatuor horis.

Aduerte vltimō, qd qd solet diuidi in simplex & cōpositū, & pro qd simplex intelligitur qd res temporalis mensuratur tpe imperceptibili & quasi momēto, vt ictus oculi, & per cōpositum intelligitur, qd res temporalis mensuratur notabilis tpe, puta hora, die, mēse, anno. Sed hæc sunt impropriæ dicta, qd omne tempus quantumcunque breue est, quid continuum ex consequenti cōpositum ex partibus quantitatibus, & similiter dicendum est de qd. Hæc de quando dicta sunt secundum reales.

Nominales vero dic diffinunt hoc pdicamentum, Prædicamentū qd est ordinatio pluriū terminorū vniuocorū, & vniuersalū significantiū qd, tēste in tpe, vt heri, hodie, cras, in hora, in die, in mēse &c. Ordinationem huius prædicamenti sic assignant. Genus generalissimum est qd, sub quo sunt tria genera subalterna, s. esse in tempore, esse in ævo, esse in æternitate. quorum species sunt heri, hodie, cras. Individua sunt nunc, in hoc die, in hoc mēse &c.

Sed aduerte, qd hæc assignatio non est vera ad mentem Aristot. quoniam si quando respicit tempus, sicut vbi locum, sicut incorpore non sunt in loco, sic æterna, & æterna non sunt in tempore, ergo sicut de incorpore non verificatur vbi nisi per quandam similitudinem, sic nec de æterno, & æterno verificatur quando, nisi per quandam consistentiam, vt tibi declarabitur in quarto Physicorum, tam de vbi quādī de quando, sed pro nunc sustine, quoniam excedunt negotium logicum.

C A P. IX. De vbi.

In cap. nono agendum est de vbi, de quo tria videnda sunt, primò, vt scias in quo sensu est pdicamentum, & hic diffinendum declarandum est quod modis sumitur, secundò quid sit vt est pdicamentum, tertio assignabatur communitates sua.

Quantum ad primum aduertere, quid cū vbi significat vbi, quos modis sumitur vbi, quid modis esse in loco, est aut in loco sumitur tribus modis, primò circumscriptio, & est qd locatum circumscriptitur, & continetur à locante, & hoc modo omne corpus contentū in alio & ab eo circumdatū dicitur esse in loco circumscriptuū, in quo sensu nullus subtletas incorpore est in loco neque fibi cōpetit vbi circumscriptuū, secundò diffinire, sicut determinatiū, & est qd virtus agenti incorpore est finita, & ita applicatur vni loco, in quo operat quod pro tunc non pot applicari alteri loco cū finita, & determinata sit, & hoc modo angelus est in loco, & fibi cōpetit vbi in hoc secundo sensu, & non in primo, qd caret & quantitate repletius loci, tertio contentiuū vniuersaliter, sicut repletius vniuersaliter, & est qd virtus agentis est infinita, & operat ac influit in omni loco, & hoc modo Deus solus est in loco, & cōpetit fibi vbi solus in hoc tertio sensu. Hic nō est fermo de vbi nisi in primo sensu, quoniam in secundo, & tertio est de confideratione Metaphysicæ.

Quantum ad secundū aduertere, quid vbi in primo sensu, & in quo facit pdicamentum diffinatur ab aliis sed diffiniñ, Vbi est circumscrip̄tio corporis locati, à circumscrip̄tione loci procedens. Pro cuius notitia aduertere, qd circumscrip̄tio sumitur tripliciter, primò actiū, & est id quid circundatio sive continencia, qua corpus locans circūdat & in se concludit corpus locatum, & in hoc sensu est vt actio, & si est in aliquo pdicamento est in pdicamento actio: secundò passiū, & est idem qd conclusio qua concludit locatum à locate, vt aqua à vase, & in hoc sensu est vt passio, & si est in aliquo pdicamento, est in pdicamento passio: tertio respectu, & est idem quid ordō locati ad locum, confurgens inter locatum, & locum ex eo quid locus circumscriptitur, & locatum circumscriptitur, & in hoc tertio sensu circumscrip̄tio est pdicamentū distinctū ab aliis. Vtrū autem vbi & locus distinguantur realiter vel tantum ratione declarabitur tibi in quinto Metaphysice.

Quantum ad tertium aduertere, quid vbi attribuuntur duas communitates, scilicet non habere contraria, nec recipere magis & minus, & ratio est, quia quantitatē nihil est contrarium, nec recipit magis, & minus, vt dictū est in pdicamento quantitatis. Sed vbi fundatur in quantitate, quoniam in loco, ergo &c. nec obstat quid vbi sursum, & vbi deorsum videntur esse contraria. Hoc enim iam foliū